

PART- A

I. अधोनिर्दिष्टानां प्रश्नानाम् उत्तराणिकोष्ठकात् उद्धृत्य लिखत ।

5 X 1 = 5

1. सप्त ।
2. पुत्थलिका ।
3. भीरवः ।
4. शकुन्तला ।
5. कुम्बल ।

II. मञ्जूषातः सूक्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।

5 X 1 = 5

6. सर्वःसगन्धेषु विश्वसिति ।
7. राणाप्रतापः गण्यानाम् सभाम् आकारितवान् ।
8. प्रतिदिनम् नवनवीन परिधानविशेषं धारयति ।
9. वत्स चक्षुषी उन्मीलाद्य पश्य ।
10. विद्या योगेन रक्ष्यते ।

III. संयोजयत।

5X 1= 5

11.	क	ख
i) परिव्राड्	a)कामवशगः	
ii) गन्धवहः	b) वायुः	
iii) अक्बरबादशह	c)दिल्लीश्वरः	
iv) गोविन्दः	d)बह्वपत्यः	
v) विषयः	e)प्रेरयतीन्द्रियम्	

IV. एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरं लिखत ।

5 X 1 = 5

12. महाश्वेतायाःपिता हंसः ।
13. सा शान्तिः सिद्धवस्त्रविक्रयशालायां कार्यं करोति ।
14. गुरोः उत्तमाङ्गं कर्णः स्वोत्सङ्गे निवेशयति ।
15. कृतं कर्म कर्तारम् अनुगच्छति ।
16. कृष्णशास्त्रिणाम् अध्यापकेषु एकस्य नाम प्रो.एम्.हिरियण्ण/बि.एम्.श्री/कानकानहळिळ वरदाचार्यः।

V. रेखाङ्कितानिपदानिआश्रित्यप्रश्ननिर्माणंकुरुत ।(चतुर्णाम्)

4X 1= 4

17. पुत्थलिका क्व प्रतिअब्रवीत्?
18. कः प्रतापी राजा आसीत्?
19. कया सह स्नातुम् अभ्यागमम्?

20. शान्तिः किं न स्वीचकार?
21. (अ) भाषासाहित्यविद्यार्थिभिः का अध्येतव्या एव?
अथवा
(आ)अनुचराः कस्य वचनम् अपालयन्?

PART-B

VI. द्वित्रैः वाक्यैः संस्कृतभाषया कन्नडभाषया आंग्लभाषया वा उतरं लिखत । (पञ्चानाम्) 5X 2= 10

22. पञ्चद्वीपानां नामानि लिखत ।

पुराणभारतम्‌ಪಾಠದಲ್ಲಿ ದ್ವೀಪಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ, ಕಶೇರುಮಾನ್ ದ್ವೀಪ, ತಾಮ್ರವರ್ಣ, ಗಭಸ್ತಿಮಾನ್, ನಾಗದ್ವೀಪ ಸೌಮ್ಯ, ಗಾಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ವಾರುಣ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.

Five The islands are described in the lesson पुराणभारतम् । Out of those islands the names of the five islands are Indradveepa, Kasheruman, Tamravarna, Gabhastiman and Nagadveepa.

23. विस्मितः राक्षसः विक्रमादित्यं किं पृच्छति?

ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದರಾಕ್ಷಸನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು- ಎಲೈ ಮಹಾನುಭಾವ! ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವವನು ನಾನು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ನೀನಾದರೋ ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಗುಮೊಗದೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು ಯಾರು ನೀನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

The demon was astonished to see the man smiling without fear and questions surprisingly thus-‘Oh great man, who ever sits here dies out of fear even before my arrival. You appear to be courageous and are smiling. Therefore, tell me, who are you?’

24. राजपुत्रः मञ्जूषां प्राप्य किं करोति?

ರಾಜಪುತ್ರನು ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬರುತ್ತಿರುವ ದೀಪಸಹಿತವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕುತೂಹಲಭರಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಹೃದಯೋನ್ಮಾದಕಾರಿಣಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಗಾಂಧರ್ವವಿಧಿಯಂತೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಪುನಃ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಘೋರವಾಸರವೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮೊದಲಿನಂತೆ ದೀಪವಿಟ್ಟು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

Prince arrives to the bank of Ganga, sees a box and brings it with the help of his servants. He opens the box curiously. There he saw a mesmerising girl and marry her through Gandharva style and also kept a terrible monkey in the box and kept light on the box as earlier and sailed it in to river Ganga.

25. महाश्वेतायाः वपुषि यौवनं कथं पदं कृतम्?

ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಯೌವನವು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುಮಾಸದಂತೆ, ಮಧುಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಸಚಿಗುರಿನಂತೆ, ಹೊಸಚಿಗುರಿನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನಂತೆ, ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಯಂತೆ, ದುಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಮದದಂತೆ ನವಯೌವನವು ಕಾಣಿಸಿತು.

An adolescence set its foot in Mahashweta’s body, just as the month of Chaitra sets in the spring season, a new sprout in the month of Chaitra, the flower in the new sprout, the bee in the flower and intoxication in the bee.

26. वज्राख्यः कीटः किं करोति?

ಕರ್ಣನು ಮಲಗಿದ್ದ ಗುರು ಪರಶುರಾಮರತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಕೀಟವು ಕರ್ಣನ ದಷ್ಟಪುಷ್ಪವಾದ ಎರಡೂ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೊರೆದು ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

Karna ensures that his preceptor has an undisturbed sleep by hosting his head on

his lap. At that very moment, a strong insect, drilled karna's plump thigh with its mandibles. It started sucking the blood and eating the flesh.

27. सत्पुरुषव्रतं किम्?

ಸತ್ಪುರುಷವ್ರತವಂದರೇನುಎಂಬುದನ್ನು ನೀತಿಸಾರ:ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವಚನ, ದಯೆ, ದಾನ, ಶರಣಾಗತರರಕ್ಷಣೆ, ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವ ಕೆಲಸ ಇವು ಸತ್ಪುರುಷರ ವ್ರತವಾಗಿದೆ.

सत्पुरुषव्रतं is well explained in the lesson नीतिसारः । Speaking truth, compassion, donating, protecting the helpless people, association with noble people, doing good to noble people are the characters of noble people.

28. संस्कृतभाषाविषये शास्त्रिणाम् अभिप्रायः ।

ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತಾಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ನಮಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆಸ್ತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಾಧ್ಯಯನದಕೊರತೆ ಉಂಟಾದರೆ ಶಿಶುವನ್ನು ತಾಯಿಯಿಂದ ಹಾಲಿನಿಂದ ದೂರಮಾಡಿದಂತೆ. ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೂ ಬಹುಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನಂತೂ ಓದಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

Shastri's opinion about Sanskrit study is like this- Sanskrit and the scripture in that are heritage of our ancestors. We should not destroy that. If the study of Sanskrit decreases, then it is like distancing the child from the breast milk of mother. One must learn Sanskrit.

VII. पाठनाम उल्लिख्य कःकं प्रति अवदत् इति संस्कृतभाषया लिखता (चतुर्णाम्) 4X 2= 8

(ಎ.ಸೂ:-ಪಾಠದ ಹೆಸರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ 1 ಅಂಕ,ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 1 ಅಂಕ)

29. परेषामपि रक्ष जीवितम् इति पाठः । विक्रमादित्यःअवदत् । राक्षसंप्रतिअवदत् ।

30. शून्या मेऽङ्गुलिःइति पाठः । दुष्यन्तःअवदत् । ऋषीन् प्रति अवदत् ।

31. महाराणाप्रतापः इति पाठः । भामशाहःअवदत् । राणाप्रतापं प्रति अवदत् ।

32. अनुरागोदयःइति पाठः । महाश्वेता अवदत् ।कपिञ्जलं प्रति अवदत् ।

33. विधिविलसितम् इति पाठः । कर्णःअवदत् । आत्मानं प्रति अवदत् ।

34. कृष्णशास्त्रीमहोदयःइति पाठः । कृष्णशास्त्रीमहोदयःअवदत् । छात्रं प्रति अवदत् ।

PART- C

VIII. पाठनाम उल्लिख्य श्लोकानाम् अनुवादं कन्नडभाषया आंग्लभाषया वा लिखता(द्वयोरेव)2X3= 6

(ಎ.ಸೂ:-ಪಾಠದ ಹೆಸರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ 1 ಅಂಕ,ತಾತ್ಪರ್ಯಕ್ಕೆ 2 ಅಂಕ)

35. ज्ञेयं तद्भारतं वर्षं सर्वकर्मफलप्रदम् ।

अत्र कर्माणि कुर्वन्ति त्रिविधानि तु नारद ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪುರಾಣಭಾರತಮ್ ಎಂಬ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಹೇ ನಾರದ! ಎಲ್ಲವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲ ನೀಡುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಭಾರತವೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಜನರು ಮೂರುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

This shloka is taken from the lesson पुराणभारतम्।

Oh Narada! India is the place where people get fruits for all kinds of their deeds.

Here people perform three kinds of deeds.

36. प्रविष्टो जातुभिक्षार्थमेकस्यवणिजोगृहे ।

स ददर्श शुभां कन्यां भिक्षामादाय निर्गताम् ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಮರ್ಶಾಹಿಭೀರವಃ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

This shloka is taken from the lesson ನಿರ್ಮಿಮರ್ಶಾಹಿಭೀರವಃ ।

Once he entered into a merchant's house for alms. There he saw an auspicious, young mesmerising girl bringing alms and returned.

37. अस्त्रप्रयोगवेलायां यदा ते सूतभावना ।

तदा सर्वाणि चास्त्राणि भवेयुर्निष्फलानि हि ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ವಿಧಿವಿಲಸಿತಮ್ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯಾವಾಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸೂತಭಾವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

This shloka is taken from the lesson विधिविलसितम्।

While using missiles if you get feeling of Soota, then all your missiles will be of no use.

38. श्रुत्वा धर्मं विजानाति श्रुत्वा त्यजति दुर्मतिम् ।

श्रुत्वा ज्ञानमवाप्नोति श्रुत्वा मोक्षमवाप्नुयात् ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನೀತಿಸಾರಃ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನು ಹಿತವಚನವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕೇಳುವುದರಿಂದ

ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

This shloka is taken from the lesson नीतिसारः ।

Person can learn what is Dharma by listening. Evil nature can be discarded by listening. Knowledge can be gained by listening. One can liberate himself/herself by listening.

IX. दशवाक्यैः संस्कृतभाषया कन्नडभाषया आंग्लभाषयावा उत्तरं लिखत ।(पञ्चानाम्)5X 5= 25

39. पुराणेषुभारतं कथं वर्णितम् ?

ಭಾರತಭೂಪ್ರದೇಶದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಿಮಾಲಯದವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೇ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಭಾರತೀ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮನು ಎಂಬವನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಭರತ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಆ ಭರತನಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಿಯು ಭಾರತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯು ಒಂಬತ್ತು ದ್ವೀಪಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ, ಕಶೇರುಮಾನ್, ತಾಮ್ರವರ್ಣ, ಗಭಸ್ತಿಮಾನ್, ನಾಗದ್ವೀಪ, ಸೌಮ್ಯ, ಗಾಂಧರ್ವ ಮತ್ತು ವಾರುಣ ಎಂದು ಅವುಗಳ ಹೆಸರು. ಅವೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದಕಾರಣ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ದ್ವೀಪವೇ ಭಾರತ. ಇದುಕೂಡ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಶುಕ್ತಿಮಾನ್, ಋಕ್ಷಪರ್ವತ, ವಿಂದ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಎಂಬ ಏಳು ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿವೆ. ಗಂಗಾ, ಸರಸ್ವತೀ, ಸಿಂಧು, ಚಂದ್ರಭಾಗಾ, ಯಮುನಾ, ಶತದ್ರು, ವಿತಸ್ತಾ, ಇರಾವತೀ ಮತ್ತು ಕುಹೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳು. ಈ ನದಿಗಳಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನಮಾನದೊಂದಿಗೆ

ವೈಶ್ವಿಕ ತಾಯಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಪಿಲ, ಗೋಗ್ರಹ, ಸೋಮ, ಅಲಾಬುಸಂಜ್ಞಿತ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಕ್ರೋಡ, ವಾಸುಕ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಕೇಶ್ವರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಂಡ್ಯ, ಕೇರಳ, ಚೋಳ, ಕುಲ್ಯ, ಸೇತುಕ, ಮೂಷಿಕ, ಕ್ಷಪಣಕ, ವನವಾಸಿಕ ಮುಂತಾದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲದಾಯಕವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಜನಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

The land which is located north to ocean and south to Himalaya is called भारत । The people of the land are called भारती । भरणात्भारतम् is etymology. Eight islands are Indradveepa, Kasheruman, Tamravarna, Gabhastiman, Nagadveepa, Sowmya, Gandharva and varuna. भारत is the ninth island which is measured thousand yojanas from north to south. The seven mountains are Mahendra, Malaya, Sahya, Suktiman, Ruksha, Vindhya and Pariyatra. The famous sacred rivers are Ganga, Saraswati, Sindhu, Chandrabhaga, Yamuna, Shatadru, Vitasta, Iravati and Kuhu. These rivers are considered as mother of whole world. Famous pilgrimage places are Kapila, Gograha, Soma, Alabusamjnita, Mrutyunjaya, Kroda, Vasuka and Siddhakeshvara. Tribes mentioned in this land are Pandyas, Keralas, Cholas, Kulyas, Setukas, Mushikas, Kshapanakas and Vanavasikas. Here people perform three kinds of deeds. It gives all types of fruits for all kinds of deeds. India is a holy land where even today gods wish to take birth.

40. विक्रमादित्यस्य परोपकारगुणं वर्णयत ।

ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯರಾಜನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಯೋಗವೇಶದಲ್ಲಿ ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯವೊಂದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾತ್ರಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರದ ಬುಡವೊಂದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಮರದ ಮೇಲೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿರಾಜ ಚಿರಂಜೀವಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಪರಿವಾರದ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಪಲಾಶನಗರದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬಕಾಸುರನೆಂದ ನರಭಕ್ಷಕರಾಕ್ಷಸ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಆಗಾಗ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರು, ಹೆಂಗಸರೂ ಆಗಲಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಊರಿನ ಜನರೂ ರಾಕ್ಷಸನ ಜೊತೆ ಒಪ್ಪಂದವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಜನರ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸನ ನಡುವಿನ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮನೆಗೊಬ್ಬರಂತೆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಮರುದಿನದ ಪರ್ಯಾಯ ಒದಗಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪಲಾಶನಗರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ವಧ್ಯಶಿಲೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬದಲಾಗಿ ಆ ದಿನದ ರಾಕ್ಷಸನ ಆಹಾರರೂಪವಾಗಿ ವಧ್ಯಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಗುಮೊಗದೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಪರೋಪಕಾರಗುಣವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

The king Vikramaditya handed over the kingdom's administration to his ministers and assumed the guise of a Yogi and travelled across the country. While travelling once he entered the thick forest. Due to sun the set he rested under a tree. A bird called Chiranjeevi, with his family, resided in a tree. The king gathers information from the bird's words that a demon lived in the forest near the Palasha city. Demon use to come to the city every day and troubling the people of the city. To avoid a major disaster, the people of the city made an agreement with him. As per the agreement, everyday people of the city have to send a human being as his food. Next day it was the turn of a Brahmin, who was the best friend of the bird in its previous birth. Hearing that matter, immediately Vikramaditya rushed to the

sacrificial boulder and consoled the Brahmin who was to be sacrificed. Himself sat on the sacrificial boulder after taking bath in the nearby lake. Thus, the philanthropic qualities of the king Vikramaditya are described through this episode.

41. 'निर्विमर्शाहिभीरवः' इति शीर्षिकां समर्थयत ।

ಗಂಗಾನದಿಯತೀರದ ಮೇಲೆ ಮಾಕಂದಿಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಗರ. ಅಲ್ಲಿ ಮೌನವ್ರತಧಾರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಪರಿವ್ರಾಜಕ. ಆತನೊಮ್ಮೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರಳಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೋಸದಯೋಚನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಪ್ರವ್ರಾಜಕನು- ಈ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ದುಷ್ಟಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾವಾಗ ನೀನು ಇವಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ಆಗ ನೀನು ಹೆಂಡತಿ ಮಗನ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತೀಯೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಕಾರಣ ನಿನಗೊದಗಬಹುದಾದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೆನೆದು ನನ್ನ ಮೌನ ವ್ರತವನ್ನು ಕೂಡ ಮುರಿದು ಮಾತನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಈ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೇಲೊಂದು ದೀಪ ಇಟ್ಟು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಿಡುವೆನು ತಾನೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮಾತಿನ ಕುರಿತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಲನಾಶದ ಭಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಗಾಬರಿಗೊಳಗಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೇಲೊಂದು ದೀಪ ಇಟ್ಟು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

A monk lived in *Makandika* town on the bank of the river *Jahnvi*, who was practicing the vow of silence. Once he entered the merchant's house. There he saw a mesmerizing girl who gave the alms and returned. After seeing the girl, fraud monk desiring to get her shouted 'Oh difficulty' as to reach the ears of the merchant. When merchant asks him 'why did you break your vow of silence?' The monk replied- 'your daughter has a bad omen and if she gets married then your entire family will perish. As a remedy, girl should be kept in a box with a lamp on the top and should be thrown in river Ganga today night. The merchant did the same without thinking twice. Hence the title *निर्विमर्शाहिभीरवः* is justified.

42. दुष्यन्तस्य पात्रचित्रणं कुरुत ।

ದುಷ್ಯಂತನ ಪಾತ್ರವು ಅಭಿಜ್ಞಾನಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಧೀರೋದಾತ್ತ ನಾಯಕ. ಆತನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆ, ಕರ್ತವ್ಯಪರತೆ, ಸಭ್ಯತೆ, ಪರೋಪಕಾರಗುಣ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾಲಿದಾಸ ಕವಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತೀಹಾರಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಕರೆಯುವುದು ಕಂಚುಕಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದು. ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳ ಕುರಿತು ಆತನಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಭಕ್ತಿ-ಆದರ, ಕಣ್ವಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಗ ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದೆದ್ದು ಅವರು ಬರುವವರೆಗೂ ನಿಂತು ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈತಾಲಿಕರ ಹೊಗಳಿಕೆ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ರಾಜನ ಪರೋಪಕಾರಗುಣ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಈ ರಾಜನ ಪ್ರಜೆಗಳು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡೆಯರು ಎಂಬ ಶಾರ್ಙ್ಗರವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಭಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುಸುಕುಹೊದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ರೂಪಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತೀಹಾರಿ ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಪರಪತ್ನಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಬಾರದೆಂಬ ದುಷ್ಯಂತನ ಮಾತು ಆತನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮರ್ಯಾದೆಯ ದ್ಯೋತಕ. ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಆತ ಗುರುತಿಸದೆ, ಕೋಗಿಲೆಯ ದೃಷ್ಟಾಂತದೊಂದಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಕುಲದ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಶಕುಂತಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುರುವಂಶದವರು ಎಂದಿಗೂ ಅವನತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆತನ ನೈತಿಕತೆಯ ದ್ಯೋತಕ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೋ ಅಥವಾ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೋ ಎಂಬ ಆತನ ಮಾರ್ಮಿಕ ಮಾತು ಆತನ ಧರ್ಮಭೀರುತ್ವದ ಸಂಕೇತ. ಮುನಿಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೂ ಮನಸ್ಸು ಯಾಕೋ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಆತನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ಮೃದುಭಾವ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ದುಷ್ಯಂತನನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೈದಿದ್ದಾನೆ.

Kalidasa is a past master in characterization. The characters that he has created come alive on the stage. Dushyanta is the hero of *Abhijnanashakuntala*. *Kanchuki* observes, at the very commencement that a person who is responsible for governance seldom gets the opportunity to rest. This empties Dushyanta's earnestness in governance. He welcomes personally, the ascetics from Kanva's hermitage. He enquires about sage Kanva in the most venerable terms despite his being a monarch. These indicate the king's humility. When the door keeper observes Shakuntala entering the king's chamber, he impulsively comments on the beauty of the lady. The king immediately checks him with the comment अनिर्वर्णनीयं परकलत्रम्। These words of Dushyanta bear strong testimony to his character which respects the local tradition and the cultural ethos. Owing to Durvasa's curse, he repudiates Shakuntala. The conflict in the mind of Dushyanta is paraphrased in this statement दारत्यागी भवाम्याहो परस्त्रीस्पर्शापांसुलः। The nobility of the king is exemplified in this definitive statement.

We can conclude that the character of Dushyanta as an example chiseled out by Kalidasa is a perfect example of Dharmic royalty.

43. रोटिकाप्रसङ्गः ।

महाराणाप्रतापः पारतल्लि रौएकिका प्रसंगद वणनैयिदं. तन्न पविवारदौदिगे अरण्यावासवन्ननुभविसुत्तिरुवराणाप्रतापनु नानाविध कष्पुगळन्ननुभविसुत्ताने. अ कष्पुदल्लि अहारदअभाववुणुदु. उंदुदिन राणाप्रतापनु हंडतिकाडिनल्लि सिगुव तिनलुयौग्युवद बिएजगळनु तंदु केलवु रौएकिकागळनु तयारिसि वल्लरिगु सल्लु सल्लु कौएकिकु. हागै तन्न मगळिगु रौएकियनु कौएकियुदरल्लि अर्धतंदु उणुदधवनु नालीगु उणुसिकौएकियनुतं हेलुत्ताए. हलवु दिनगळिंद अहार सिगदं हसिदिदु अ चिकु मगु रौएकियनु तिनलु मुंदुगुत्तिदुतं अदेल्लिंदलौ उडि बंदकडुबेकौंदु मगुविन क्युयल्लिरुवरौएकियनु कसिदुकौंदु उडिहौएयितु. हसिदिदु मगु रौएकियनु कळिदुकौंदु जौएरुगु अलु प्रारुणिसितु. गळियनुसिनवनादरु असहायकनादराणाप्रतापनु मनसुकुड अ करुणापुणुदुयुवनुकंडुकरुगितु.

राणाप्रताप stayed in the forest to rebuild the army to recapture the lost territories.

While in the forest they faced many difficulties. Scarcity of the food is also one of the difficulties. One day wife of राणाप्रताप made some rotis from the seeds available in the forest. After that she distributed the roti to others and while giving to her daughter, she told her to keep half of that for next day. when hunger-stricken girl about to eat the roti at the same time a wild cat came from somewhere and snatched the roti from her hand. Then the girl started crying and राणाप्रताप also felt sad. This is the episode of the roti explained in the lesson महाराणाप्रतापः ।

44. पुण्डरीक-महाश्वेतयोःसरससंवादः ।

पुण्डरीक-महाश्वेतयोर प्रथमदशरतुदल्लि उणुबुरु पसरसुरअनुरकुतरुगु संभुअसुव सनुवैशवुरमणैयुवगुचिउतुवगुदं. पुण्डरीकनु सौंदरुयुदिंद अकुसुतुतुद महुअश्वैतुयु, अतनु गैयु कडुंजुलनुल्लि पुण्डरीकनु वुत्तुतुवनु केलु तिलुयुत्ताए. बलुक पुण्डरीकनु मुगुळुगुत्तु अवळल्लि अरुकुतुहलुयै! उणुएल्लु प्रुशुगुळु युअकै? निनगै अ कुसुमुमुंजुरुयु पविमळवु अणु उणुवदरुतैगैदुकौंदुनु उंदु हेलु, अवळ सुमैपकु हौएगुत्तु पारुजुतुकुसुमुमुंजुरुयुनु तनुक्युयारु अवळ किवुगै मुडिसिदनु. अवळ कनैयु भुगद सुशुदिंद अतनु क्युबेरुळु कडुसुत्तुदं. क्युयल्लिरुवरुजुपमालुजुअरुत्तुदं. अदनुधुएणु हडिद

ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯುತನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನು ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಾಚಿಕೆಹೊಂದಿದ ಪುಂಡರೀಕನು ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಬಳಿ - ಹೇ ಚಂಚಲೆ! ನನ್ನ ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀಡದೇ ನೀನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹುಸಿಕೋಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯುತನ್ನ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಏಕಾವಲೀ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು - ಪೂಜ್ಯನೇ, ತೆಗೆದುಕೋಗದನ್ನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಪುಂಡರೀಕನ ಕೈಗೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟ ಪುಂಡರೀಕನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪುಂಡರೀಕ and महाश्वेता, when they meet for the first time, they fall in love with each other. The intimate conversation that ensues their first meeting is romantically described in the lesson अनुरागोदयः महाश्वेता was enticed by the charm of पुण्डरीक. She enquires with his friend कपिञ्जल about पुण्डरीक's lineage. पुण्डरीक smiles at her and exclaims 'oh the inquisitive one! Why do you ask all these questions? If you like the fragrance of this bunch of flower, please take it'. Saying thus, he approaches her and with his own hand, he puts the bunch of flowers on her ear. His fingers move tremulously as soon as they come in contact, with her soft cheeks. Without his knowledge the rosary slipped from his hand. महाश्वेता caught it before it reached the ground and wore it around her neck. As पुण्डरीक did not notice what happened, his friend कपिञ्जल chastised him for his sensual attraction. पुण्डरीक was a little ashamed of himself and in a very artificial tone, scolds महाश्वेता - 'Oh tremulous girl! If you do not return my rosary, I shall not let you move even by a single step'. महाश्वेता takes out that necklace and says with mock modesty - 'Oh venerable sir! Please accept this rosary of yours'. Saying thus, she hands over that necklace to पुण्डरीक. पुण्डरीक had been intently gazing at her and accepts that necklace.

45. सा शान्तिः ।

साशान्तिः:ಕಥೆಯುಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್.ರಾಮಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ ಕಥೆ. ಈ ಕಥೆಯ ನಾಯಕಿ ಶಾಂತಿ. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನ ಮನವೋಹಕ ಯುವತಿ. ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬು, ಉದ್ದನೆಯ ಜಡೆ, ಸುಂದರವಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಸಾಲು, ಆಕರ್ಷಕ ಬಣ್ಣ ಮಧುರವಾದ ಲಾವಣ್ಯ, ಸದಾಚಾರ, ಮುಗುಳುನಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುವ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ಶಾಂತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೋ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಆಗಿ ಅದೇಯುವತಿ ತರುಣನ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ತರುಣನಿಗೋ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಜುಗರಕೂಡ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಅವಳು ಅವನದೇ ಊರಿನ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಇವನನ್ನು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಸುಂದರನ ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು. ಇದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಸುಂದರ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ನಾಳೆ ಅವನ ವರ್ಷದ ಶ್ರಾದ್ಧವೆಂಬುದು. ಶಾಂತಿ ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲ ಸುಂದರನ ಪತ್ನಿ. ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದ ತರುಣನ ಕುರಿತು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಈಗ ಪತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆತನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದಳು. ತಾನು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾಳಿದ್ದ ಭಾವನೆಯ ಕುರಿತು ಒಳಗೊಳಗೇ ನಾಚಿ, ಶಾಂತಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಇವಳೇ ನಿಜವಾಗಿ ದೊಡ್ಡವಳು ಇವಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕುರಿತಾಗಿ ಗೌರವಭಾವನೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಾ ಶಾಂತಿ ಪಾಠದ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ.

साशान्तिः is a story originally written in English by Dr. Shivarama Krishnan. It was translated into Sanskrit by Dr. B.S.Ramakrishna Rao. The heroine of the story is a young lady called शान्ति. She was very beautiful and was in her twenties. Owing to circumstances she was working in a ready-made cloth shop. A young man (narrator) had his office near to that shop. Enraptured by her beauty, he thought about her a lot. Actually, she was a wife of 'Sundar' who had taken help from the young man to get the job in that city. But narrator was not aware about that matter. Once, goes शान्ति to his office and requested him to bless her as next day is her husband's first death anniversary. With her cultured behavior, he felt bad about his own mean thoughts towards her. From that moment onwards, he changed his perception totally.

The message of the story is to suggest to everyone that one should respect women in the society.

46. विद्यार्थिनां कृते कृष्णशास्त्रिणां सन्देशः ।

ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗೆಳೆಯರೇ, ನಾವು ಸಾತ್ವಿಕರಲ್ಲ, ತಾಮಸಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು. ಕ್ಷಮಾಶೀಲರೂ, ಶೂರರೂ ಅಲ್ಲ. ಹೇಡಿಗಳು. ರಾಜಕೀಯ, ಯುದ್ಧ ನಮಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಜೀವನವೆಂಬ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ. ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲದಿರಿ. ವೀರರಸಯುತವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ. ಹೃದಯಉತ್ಸಾಹಭರಿತವಾಗಿರಲಿ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಸಂಚರಿಸಲಿ. ನಮ್ಮದೇಶ ನಮ್ಮಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿರಲಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯೇ ತಪಸ್ಸು. ಅಸಲ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ. ನಿಮ್ಮದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಓದಿ. ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಮ್ಮದೇಶದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ. ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿ, ಒಗ್ಗಟ್ಟಿರಲಿ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

Prof. Krishna shastri's message to the students is paraphrased in the lesson कृष्णशास्त्रीमहोदयः। Prof. Krishna Shastri chastises the general populace. We are not spiritualized in our activities but are overpowered by *Tamasic* nature. We are neither strong nor forgiving. Instead, we are constantly fearful, weak and cowardly by nature. The need of the hour is not to engage in war like activities. Instead, we should focus all our energies in the battle for life in making ourselves resplendent brave, steadfast and self-esteemed. Therefore, there is an urgent need for us to arise, awake and to approach the right preceptors to understand the truth. You should read literary works that highlight valour. You should fill your minds with immense enthusiasm. Each of your activities should be within the Dharmic framework. You should develop pride towards your nation and your fellow citizen. You are students, for students, acquisition of knowledge alone is the penance. Give up laziness, read your nation's history and understand its implications. Let there be love, unity and auspiciousness.

X. यथानिर्देशं कुरुत । (चतुर्णामेव)

4X 3=12

47. सन्धिविभजत /सन्धिं योजयत ।(त्रयाणामेव)

भीषण+आकृतिः(भीषणा+आकृतिः), न+उत्सहे, सर्वो+अपि (सर्वः+अपि), ग्रामस्यैव, ममारुद्वयम् (ममोरुद्वयम्)

48. विग्रहवाक्यं / समस्तपदं लिखत । (त्रयाणामेव)

इन्द्र इति द्वीपः, परेषाम् अनुग्रहः/परस्मै अनुग्रहः, जनाकीर्णः, कमनीयरूपा, भार्गवास्त्रम्

49. लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि लिखत । (द्वयोरेव)

कौतुकात्- नपुंसकलिङ्गः, पञ्चमीविभक्तिः, एकवचनम् ।

अम्बया- स्त्रीलिङ्गः, तृतीयाविभक्तिः, एकवचनम् ।

मह्यम्- त्रिषु लिङ्गेषु समानः, चतुर्थीविभक्तिः, एकवचनम् ।

महाशयस्य- पुलिङ्गः, षष्ठीविभक्तिः, एकवचनम् ।

50. लकार-पुरुष-वचनानि लिखत ।(द्वयोरेव)

खिद्यसे- लट्लकारः, मध्यमपुरुषः, एकवचनम् ।

अपश्यम्- लङ्लकारः, उत्तमपुरुषः, एकवचनम् ।

श्रुणु-लोट्लकारः, मध्यमपुरुषः, एकवचनम् ।

वर्जयेत्- विधिलिङ्लकारः, प्रथमपुरुषः, एकवचनम् ।

51. पदपरिचयंकुरुत । (त्रयाणाम्)

भूत्वा- त्वान्ताव्ययम् ।

आदाय- ल्यबन्ताव्ययम् ।

त्यक्तवान्- भूतकृदन्तः/क्तवतु प्रत्ययः ।

प्रतिसंहर्तुम्- तुमुन्नन्ताव्ययम् ।

अध्येतव्यः- विध्यर्थककृदन्तः/तव्यत् प्रत्ययः

52. प्रयोगंपरिवर्तयत ।

अ) तेन पत्रिका आरब्धा। अथवा आ) निवारयतु हृदयम् /निवारय हृदयम्।

53. अलङ्कारं सलक्षणं निर्दिशत ।

(१.सू.-७७०कारद हेसरो सूचिसिद्धकं 1 अंक,७७१कं 2 अंक)

अ) अत्र उपमालङ्कारः । लक्षणम्- उपमा यत्र सादृश्यलक्ष्मीरुल्लसति द्वयोः/सादृश्यमुपमा भेदे।
अथवा

आ) अत्र अर्थान्तरन्यासालङ्कारः । लक्षणम्- उक्तिरर्थान्तरन्यासःस्यात् सामान्यविशेषयोः ।

54. कन्नडभाषया आंग्लभाषयावाअनुवदत। 1 x 5 = 5

ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಂಪರ್ಕಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಪುಸ್ತಕವು ಸಮರ್ಥ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಓದುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ತಾಳೆಗರಿ, ಭೂರ್ಜದ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ನಂತರ ಪುಸ್ತಕಪ್ರಚಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

Books are communication media. Book is only the media to depict many subject beautifully and collectively. It is possible to exchange the thoughts permanently through the books. One who reads more books becomes brilliant. In

the ancient times people write in palm leaves and some other forest tree leaves.
After the invention of printing machine propagation of books became more.

55.संस्कृतभाषयाअनुवदत ।

1 x 5 = 5

तारकासुरस्य हन्ता कार्तिकेयःशिवस्य कनिष्ठः सुतः । विघ्ननिवारकः गणेशः ज्येष्ठपुत्रः ।
धनाधिपः कुबेरः परममित्रम् । जगन्माता पार्वती पत्नी । श्वशुरः पर्वतराजः । तस्य वाहनं नन्दी ।
तस्य सेनाप्रमुखः वीरभद्रः । एतादृशकुटुम्बः अस्ति चेदपि शिवः भिक्षामटति । अहो!
विधिविपर्यासः ।

56.(अ) परिच्छेदं पठित्वाप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषयालिखत।

5 x 1 = 5

1. धेनुः प्रकृत्या परमासाध्वी भवति ।
2. वत्सः अस्याः /धेनोः समीपे तिष्ठति ।
3. गावः प्रीत्या हरितानि तृणानि खादन्ति ।
4. धेनूनां क्षीरं मधुरं वर्तते ।
5. गोमयं, गोमूत्रं, घृतं, दधि, क्षीरं च 'पञ्चगव्य'मिति प्रख्यातम् ।

अथवा

(आ) मैसूरुनगरप्रवासविषयमधिकृत्य पितरं प्रति पत्रम्

क्षेमम्

श्रीः

शिवमोग्गा

दिनाङ्कः - 15-3-2023

पूज्यपितृचरणारविन्दयोः साष्टाङ्गप्रणामाः ।

अहमत्रकुशली । भवन्तःसर्वेऽपि तत्रकुशलिनः इति मन्ये । अत्र मम अध्ययनं सम्यक् प्रचलति ।
मम विद्यालये शैक्षणिकप्रवासः आयोजितः वर्तते ।मम मित्राणि अध्यापकैः सह मैसूरुनगरं
गच्छन्ति ।तदर्थम् अहमपि गन्तुमिच्छामि ।गन्तुम्अनुमतिं ददातु,इति प्रार्थयामि ।

भवदीयःसुतः

नागेन्द्रः

(हस्ताङ्कनम्)

पत्रसङ्केतः

सकाशात

नागेन्द्रः

गृहसंख्या-20, कुवेम्पुमार्गः, शिवमोग्गा

सविधे,

श्री वासुदेवः

गृहसंख्या-28

4 उपमार्गः, दावणगेरे

पिन्- 563734

